

QÜESTIONARI núm. 6

Primer sobre

QUALITATS MENTALS
DEL POBLE CATALÀ

TRETS CARACTERÍSTICS
I SANCIONS POPULARS :
MOTIUS, « ÀLIAS », MALS
NOMS, PENJAMENTS,
VITUPERIS, ETC.

per

TOMÀS CARRERAS I ARTAU

I. Motius d'origen conegut. — Anoti's en cada cas: 1) el lloc o comarca on s'aplica el motiu; 2) origen concret i època aproximada en que fou tret, quan se sàpiga; 3) si s'és perpetuat o bé ha caigut en desús.

Veu's-aquí un model de papereta :

En Vidrieres

Anglés (Girona)

Tret a un tartaner jove, barba-mec, que feia la carrera d'Anglés a Girona, perquè portava ulleres amb gafes a tall de vell.

Farà uns 20 anys. Caigut en desús.

Motius generalisats, penjaments, etc. — Exemples: *Nas de cloca*, *Fart de sopes*, *Tap de cossi*, *Nyèvit*, *Trinxeraire*, *Toca-sardanes*, *Ànima de*

canti, Fart de bon temps, Curt de gambals, Baligabalaga, Mosca-morta, Gegant aixafat, Mitja-cerilla, Canyiula, Nyicris, Cloca-i-piu, Cigronya, etc., etc.

Anoti's el lloc o la comarca on són usats, i expliqui's el significat quan aquest no's desprèn clarament.

CRITERI D'INVESTIGACIÓ

Comprèn el present Qüestionari totes aquelles expressions sintètiques populars que signifiquen un tret essencial del caràcter de les persones o una sanció per raó d'algún defecte o qualque gesta ridícula o còmico-heroica. Constitueixen, en conjunt, una gama interessantíssima de la vena irònica popular.

Per a millor demarcar l'àmbit de l'investigació, afegirem encara que les expressions a que'ns referim deuen constituir una *nota depriment*, una veritable *capitis diminutio* moral referent a un subjecte determinat. Escapen, doncs, de l'investigació els diminutius i les corrupcions de noms de pila i de casa, per exemple: *Quiquet* (de *Francisco*), *Lau* (de *Estanislau*), *Fredelicu* (de *Frederic*), *Peix* (de *Miralpeix*). En canvi, són registrables les següents denominacions: *Comillas*, *Güell*, *Alfarràs*, *Alella*, amb les quals solen senyalar-se entre ells, en el ple exercici de llurs funcions, els respectius cotxers d'aquelles famílies.

ADVERTIMENTS

1) Usi's una papereta per cada expressió, deixant un dit de marge al costat esquerre.

Als col·laboradors que ho desitgin o no disposin de paperetes, l'ARXIU els remetrà el nombre d'aquestes que ells indiquin en vista del material que tinguin aplegat.

2) Recomanem la formació de col·leccions per comarques.

3) Insistim una vegada més en que l'ARXIU té una finalitat estrictament científica. La Direcció mantindrà la reserva prudent, no sols respecte als noms dels col·laboradors, sinó també pel que's refereix a la divulgació d'aquelles expressions que poguessin significar una ofensa a persona determinada o a les bones costums.

4) L'ARXIU recomana, de més a més, les exploracions del mateix tema sobre les obres literàries. Senyalem, per exemple, tres autors ca-

racterístics: L'Emili Vilanova, per a certes expressions usades en algunes capes populars de la Barcelona autèntica; En Ruyra, per als motius de la gent de mar de la comarca de Blanes; En Vayreda, per a tot un enfilall d'expressions fortes, gairebé renecs, posats en boca de trabucaires i contrabandistes del Pirineu gironí. — Segueixi's també el sistema de pape-retes, indicant el capítol, pàgina i edició de la obra.

Les respostes al present Qüestionari deuen ésser donades abans del 30 de setembre de 1918, i adreçades al Director de l'*Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya: Facultat de Filosofia i Lletres, Universitat de Barcelona.*